

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

59. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 31. maja 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: **Uredništvo »Rdečega Prapora«**, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravištvo »Rdečega Prapora«**, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Socialistično pismo.

O pravkar končanih volitvah se je že pisalo. Ne bo preveč, če se še malo pomenimo o njih. Prvič je treba vedeti, za kaj je zmagala avstrijska socialna demokracija tako sijajno, in drugič je treba, da izpoznamo vzroke delnega poraza slovenske socialne demokracije.

Zmaga avstrijske socialne demokracije temelji na dveh točkah. Ti dve točki ste 1. Času in gospodarskemu življenju prebivalstva primeren program in pa taktika, ki se zadovoljuje s postopnim socializovanjem gospodarskega in kulturnega življenja. 2. Organizacija. Delavska organizacija je močna, je velika. Ona ne izključuje nikogar. Ona izobrazuje slehernega. Ona je enotna. Njeno časopisje je dobro, ker vzgojuje k samostalnosti. Nemškemu, češkemu, poljskemu, italijanskemu delavcu je prešla organizacija v kri in meso. On ne čuti le, on tudi razume pomen in veličino delavske solidarnosti, utrjene v nebrojnih gospodarskih bojih s kapitalom. Ta organizovan delavec se ne da zbežati, ker je socialno izobražen. On pozna vse detajle delavske organizacije, vse njene forme. Odtod izvira sijajna njegova disciplina. On se neprestano uči in vé natančno in zelo dobro, kje se varujejo njegovi interesi. Ta češki, nemški itd. delavec je realist v pravem pomenu besede. Prazne politične fraze ga ne zbežajo zlepa. Odtod pohajajo njegovi krasni uspehi. Neomajano verujoč v končno zmago, nadaljuje svojo zgodovinsko pot brez prestanka.

Kakšen je slovenski delavec? Izkoriščen najbolj izmed vseh. Zakaj je izkoriščen? Ker je velik del slovenskega delavstva neveden in kulturi tuj. Zakaj? Zato, ker je v veliki večini še neorganizovan ali pa slabo organizovan. On se še ne zaveda!

Nemški, češki itd. delavec čita časopise, brošure, knjige. On se uči, ker vé, da le višja in boljša izobrazba more privedi delavski razred do boljšega gmotnega stanja. On vé, da se ne more na nikogar zanašati, sam si mora pomagati!

Velik del slovenskih delavcev ne čita nič; uči se tudi ne. On zahaja najraje v žganjarne. Tam ubija svoje telo, svoj duh, svojo družino.

Deloma se dá to razlagati tako, da ne živi delavstvo pri nas v tako velikih skupinah, kakor na primer v velemedstih. Toda ta razlog je nezadosten, ker ga je mogoče izpodnesti z dobro organizacijo in z obsežnim delom.

Kaj torej?

Organizacija in izobrazba! Nediscipliniran in pa krhek značaj, ki se da kupiti za par judeževih grošev, sta možna le tam, kjer je izobrazba revna in nizka in organizacija slaba.

Kakšna naj bo organizacija? Strokovna, politična in izobraževalna. Kaj je treba nuditi ljudem? Poljudno pisane in cenene brošure o vsakdanjih vprašanjih, da se utrdi socialistično prepričanje! Socialist ni tisti, ki se v gostilni ali pa na shodu bije na prsi in pravi: Socialist sem! Socialist je marveč oni, ki socialistično čuti, delati in razumeva. Delavstvo ne potrebuje socialističnega kričanja in bahanja, temveč socialistične misli in socialističnega dela. To pa je mogoče doseči le s trajnim učenjem in čitanjem.

Poleg strokovnih društev potrebuje krvavo delavstvo na Slovenskem izobraževalnih društev. Posebno tudi na deželi. Potrebuje pa tudi socialistično politično organizacijo, potrebuje dobrega informativnega časopisja in pa knjig ter brošur.

Šele v tej smeri zarisano neprestano in vzdržno delo, more roditi uspehe, trajne uspehe.

Sodrug naj delajo. V delu more biti spas in napredek, ne pa v malenkostnih osebnih prepirih, ki ne morejo nikoli roditi dobrega in pametnega.

Organizacije naj se ravna po teh mislih in sodrug naj delajo tako, pa bo tudi slovenski delavec se brez sramu mogel pridružiti vesoljni socialistični organizaciji.

as.

Državno pravo.

Ali veste, česa nam je še primanjkovalo v slovenski politiki?

«Nova Doba» nam to pove! Ona je najbolj narodni list v slovenskem žurnalističnem gaju. Dokler ni bilo «Nove Dobe», sploh ni bilo nacionalizma na Slovenskem. Ne verujte, da so bili ljubljanski in obmejni časopisi narodnjaški. Šele «Nova Doba» je morala priti, da zasadi v slovensko njivo tudi to cvetilo. Vsaj sama pravi tako.

Ker so pa ljudje neverujoči Tomaži, misleči, da je od Bleiweisovih časov pri nas vse stalo tako pod vtiskom nacionalizma, da smo ostali slepi za največje probleme, ki pretresajo svet, pa je začela «Nova Doba» brskati po svoji ropotarnici, da bi iztaknila kaj novega, vsaj navidezno novega in s tem opravičila svojo eksistenco, katere potrebe najširši krogi na Slovenskem nikakor nočejo razumeti. V zadnji številki je jela pretresati navadno vprašanje, vzela je pod svojo lupo narodno avtonomijo, preresetala je vse možnosti rešitve, zavrnila je vse in na zadnje je zapisala na svojo zastavo — «Slovensko državno pravo».

V tistih dneh, ko je češki narod z volilnim listkom v roki z nedvomno odločnostjo obsodil mladočeško igrarijo s češkim državnim pravom pa izvolil največ energičnih nasprotnikov zgodovinskega sentimentalizma, največ socialnih demokratov, skuša glasilo mladih, zvabiti Slovence na to gladko pot, ki vodi brez rešitve v zagato.

Ali češke državnopravniške stranke je mogoče razumeti. Čehi so imeli dolga stoletja lastno staro državo z vsemi njenimi fevdalnimi atributi, s krono in žezlom, s kraljem in dvorom. Kdaj so imeli Slovenci kaj podobnega? Spomin na češko državno slavo je bil živ še dolgo po belogorski bitki. Njih misljenje je bilo vedno historično. Vsega tega ni bilo na Slovenskem, ker Slovenci niso imeli tega, kar imenuje uradno zgodovinsko »historijo«. Seveda nismo narod brez zgodovine. To je nemumno. Stoletja žive Slovenci v teh krajih, ki so bili nekdanje se obsežnejši, prej so živeli dolga stoletja v drugih krajih. In vsako življenje je zgodovina, naj je že žalostna ali vesela. Ali nikoli niso imeli Slovenci fevdalne države in zato ni mogla nastati med njimi nobena državna tradicija. Slovenska ideologija ni mogla imeti historicizma za podlago.

In dobro je bilo tako. Novi časi zahtevajo nove oblike; čim manje obtežujejo koga spomini na preteklost, tem svobodnejše se je njegovo delo za bodočnost. Ker nimajo Slovenci takozvane »preteklosti«, je ugodnejši njih položaj za prihodnost.

Povsod poka historicizem. Noben žid ne da več ničesar za »staro slavo«. Vse stare oblike se trgajo, novo življenje vstvarja nove forme. In Slovincem ni treba nič drugega, kakor iz svojega gospodarskega življenja in iz svojega položaja med drugimi narodi najti najprirodnejšo formo za se.

Prav tista oblika, ki je za Slovence najprimernejša, narodna avtonomija, dobiva od dne do dne več pristašev po celi Avstriji. Stranka, ki ima milijon volilcev za seboj ter šteje pristaše med vsemi narodi, jo je zapisala na svojo zastavo. Bliža se čas, ko bode socialna demokracija odločilna stranka v tej državi in s tem prihaja trenutek, ko se lahko uresniči narodna avtonomija. In v tem času stika «Nova Doba» po — slovenskem državnem pravu! Našla ga je — v nekdanji Karantaniji in v — Napoleonovi Iliriji.

«Nova Doba» hoče na vsak način doseči rekord smešnosti. Državnemu pravu, ki se ne more opirati na nobene resnejše momente, se bode rogala ves svet. Ali smešno je ne le državno pravo gospodarske stranke, ki naj le nikar ne poskuša, tudi to iznajdbo razlagati za »svetnjo naroda«, ampak neresno je vsako historično državno pravo, ki ni dandanes realno. Če se posega v preteklost, tedaj nima nihče pravice, določati, do katerega leta naj se ravno poseže. S historijo bi se dalo dokazati vse mogoče. Z zgodovino v roki zahtevajo Hrvatje Bosno za se; zgodovinsko dokazujejo Srbi, da je Bosna srbska, zgodovinsko se pa tudi lahko dokaže, da je turška. Naj se začne s slovenskim državnim pravom, pa pridejo z enako teorijo lahko Kočevci in se sklicujejo na kočevsko vojvodino.

Ne, Slovenci ne potrebujejo vstajenja preteklosti, temveč boljše bodočnost. Ne države in krone, ampak svobode živega naroda nam je treba. Za avtonomijo naroda se nam je bojevati, ne pa za fantome, ki jim nihče ne vdahne življenja.

Goriška konferenca.

V nedeljo, dne 26. t. m., so se zbrali v «Delavskem Domu» delegati 17. krajevnih organizacij, ki jih ima naša stranka na Goriškem. Bilo je navzočih nad 30 delegatov. Predsednikom je bil izvoljen sodrug Jekovič iz Gorice, zapisnikarjem sodrug Petejan iz Mirna.

O izidu volitev je poročal sodrug Ropas, ki je reasumiral storjeno delo takole: 61 volilnih shodov, dve konferenci, 14 zaupnih shodov in posledica 1216 socialističnih glasov. V njegovem poročilu je sodrug Ropas omenjal, da v nekaterih občinah naši sodrug niso storili svoje dolžnosti, niso skrbeli, da bi bili prišli v volilne komisije in da je to krivo, da so nam odvrgli nad 200 glasov. Zahvalil se je tudi drugim sodrugom, ki so mnogo žrtvovali za stranko, tako da se je častno pokazalo onim, ki so nas ignorirali, da je tukaj nad 1500 sovražnih socialistov! (Odobranje.)

Po kratkih debati se je poročilo vzelo na znanje.

Sodrug Bitežnik je poročal o stanju blagajne:

Dohodki kron . . .	169.—
Izdatki „ . . .	242.—
Dolg kron . . .	73.—

Se je vzelo na znanje.

K točki »denarna sredstva« je poročal sodrug Milost, dokazovaje, da se na ta način ne more več izhajati, ker 10 vin. strankarskega davka ni

nič za stroške, ki jih imajo krajevne in okrajne organizacije.

Predlagal je sledeči dnevni red: »Začnši od prvega junija tekočega leta se strankarski davek povisa od 10 vin. na 20 vin. na mesec po vsem Goriskem.

Vsaka krajevna organizacija priredi v tekočem poletju v svoji občini veselico s sodelovanjem soc. dem. pevskih zborov iz Mirna in Št. Andraža, katere čiste dohodke naj se odšteje polovico v krajevne in polovico v okrajno politično organizacijo.

V debata je poseglo mnogo delegatov in vsi so govorili za omejeni dnevni red, ki je bil enoglasno sprejet.

Pri »slučajnostih« se je sklenilo boj pri prihodnih volitvah v bolniško blagajno in delegiralo sodruga Milosta v Trst za poizvedbo, kako so si tam izvojevali bolniško blagajno.

Sklenilo se je tudi, da mora vsaka krajevna organizacija oskrbeti svoje lokale in da mora vsaki teden poročati okrajnemu odboru o stanju organizacije.

Po peturnem zborovanju so se delegatje razšli s trdno voljo za novo delo v prid naroda, kulturi in napredku.

Socialna demokracija in šola.

V zadnjem volilnem boju je bila tudi svobodna šola bojno geslo raznih naprednih strank, zlasti tudi socialno-demokracije.

Čim več teh pa si pridobivajo težnje po svobodni šoli med naprednimi ljudmi, tem hujsji je tudi odpor proti nji med onimi, ki imajo čisto upravičen uzrok, da se je boje, ker dobro vedo da bi se s svobodno šolo nivo izobrazbe takoj povzdignil in da bi se izobraženo in svobodno misleče ljudstvo potem prav kmalu otreslo njihovega poveljanja.

Danes imajo le privilegirani razredi možnost izobrazovati se, kajti šolanje velja, treba kupovati, knjige in plačevati šolnino, vsega tega pa delavstvo ne zmore. Jemljejo jim možnosti izobrazevati se, potlej mu pa še čitajo duševno zaostalost in se rogajo njegovi nevednosti. To je največja krivica, ki jo delavstvo bridko čuti in ki jo hoče v političnem boju opraviti, pa naj velja še toliko napora in žrtev. Socialna nevarnost dandanes ne tiči več samo v nerazmerno razdeljenih materialnih sredstvih, ampak tudi, in morda celo še bolj, v nenakosti izobrazbe.

Naravnost dolžnost je torej vsake kulturne države, da odstrani zapreke, ki ovirajo ljudstvo, da ne more razviti svojih duševnih zmožnosti, da odpravi monopol premožnih do šol, in da na široko odpre ljudstvu vrata v vse sole od ljudske pa po vseučilišča, brez razlike narodnosti, brez razlike stanu in ne glede na prazno ali polno možnjo. In to se more zgoditi z državnimi, za vse veljavnimi zakoni o brezplačnem šolkem pouku. S stipendijam in ustanovam, ki jih ustanavljajo posamezniki je le malo pomagano. Te pridejo le malokdaj v roke tistim, ki so jim namenjene, so često spojene s pogoji, ki so za prosilca globoko ponižujoči, in ki zahtevajo od njega, da zatajuje svoje pravo mišljenje. Saj ne gresamo za svobodno šolo, ampak tudi za svobodnega dijaka in vsakršne podpore, ki na ta ali na oni način vplivajo na podpiranca, so brez moralne vrednosti. Država je torej poklicana, da brez vsakršnih pogojev in brez vsakršnih zaprek omogoči vsakemu državljanu, da se posluži vseh sredstev, ki služijo za povzdigo kulture. Izobraženo ljudstvo je najboljša in najtrdnjša opore vsake države.

S splošno volilno pravico so dobili vsi sloji narodov priliko in možnost da po svojih zastopnikih odločujejo o usodi države — ali ni torej naravna posledica iz tega, dolžnost države, da istim najširšim slojem da tudi priliko in pravico, da se izobrazijo in da kot izobraženi in zavredni državljani oddajajo pri volitvah svoj glas ljudskim zastopnikom. Ali ni dalje absurdno, da je država vpeljala občno vojaško dolžnost, ne pa tudi občno pravico do izobrazbe? Le brezmejna sebičnost je v stanu braniti današnji monopol privilegiranih narodov in slojev do izobrazevanja, in ta sebičnost si je našla vrednega zaveznika med nazadnjaštvom. Ne čim boljše puške in kanone ima ljudstvo, ampak čim boljše sole ima, zato se gre.

Socialno-demokracija stranka se bo že v lastnem strankarskem interesu z vso močjo in z vsem vplivom, ki ga bo imela kot močna parlamentarna stranka, zavzela za to, da se šolsko vprašanje v Avstriji reši za vse narode in vse razrede pravično. Socialno-demokracija stranki je posvetna, moderna šola namen in sredstvo obenem.

Politični odsevi.

Masaryk o političnem položaju. Novoizvoljeni državni poslanec, voditelj napredne stranke dr. Masaryk se je izjavil o političnem položaju sledeče: Razpad mladočeske stranke sem že pred leti konstatiral in pričakoval in pripisoval sem ta pojav dejstvu, da se je v stranki mogočno razrastel nekak »poslanski birokratizem«. Ta stranka se je omejevala le na politično delo v parlamentu in pri tem ji je ušel kontakt z notranjim kulturnim razvojem našega naroda. Sicer pa kaže razpad drugih, pred vsem nemških in zlasti še češko-nemške liberalne stranke analogijo. — Narodno vprašanje z nove zbornice ne bode odstavljeno, ne le zato, ker bodo naše stranke iz partikularističnih nagibov gojila nacionalizem še nadalje, temveč tudi zategadelj, ker imamo specielno Čehi mnogo opravičenih in utemeljenih narodnih postulatov, za kojih uresničenje se moramo potezati. — Napačno je postavljati socialne demokrate kot protinarodne, kar je razvidno tudi iz njih programa. Sicer pa je jezikovno vprašanje specielno za narodne manjšine tudi gospodarsko in socialno vprašanje. — Jaz in dr. Drtina sva izjavila svojim volilcem, da vstopiva v skupni klub. Ta klub je skupen klub, a ne skupen program. Če je za napredne in svobodomiselné poslance skupno delo z izraženimi konservativci in klerikalci možno, nočem natančneje preiskovati. Dvomim, da je to možno, in mislim, da goji tudi mnogo mladočeskkih in agrarnih poslancev enake dvome. — Moja parlamentarna želja je, da se osnuje med klerikalci in socialnimi demokrati demokracija, socialno-reformna, napredna stranka delavcev. Novi parlament bo delaven, če se nadomesti dosedanj t. zv. konstitucionalizem s parlamentarizmom. Če se to ne zgodi, splošna volilna pravica ne bo mnogo koristila.

Vinska predloga v francoskem parlamentu. Kriza v francoski vinski produkciji, o kateri smo pred kratkim obširneje poročali, s svojim, po revoluciji dišečim izrazom, je pripravila vlado do tega, da je predložila zbornici zakonsko osnovo, ki vsebuje premembo in poostreitev proti zlorabam v vinski produkciji in trgovini obstoječega sistema. Davčnih olajšav, ki so jih vinogradniki zapisali na prvo mesto svojega »programa«, vladni načrt ne prinaša. Zakonski načrt naklada vsakemu vinogradniku brez izjeme, bodisi da prideluje vino le za domačo rabo, bodisi za trgovino, deklaracijsko dolžnost. Vsak mora davčni oblasti izjaviti se ob določenem času glede obdelane površine, glede množine vinskega pridelka in glede množine iz prejšnjih let ostalega vina. Davčna oblast izdela vinogradniku na podlagi njegove izjave spremnico za njegovo vino, tako da nihče ne more izvažati iz svoje kleti več vina, kot ga pridelal. Deklaracije so podvržene glede na resničnost javni kontroli, v to svrhu jih davkarje plakatiirajo. — Dalje zvišuje zakonska osnova davek na sladkor, ki se ga vporablja za izdelavo kaliza od 25 na 65 frankov za metrični stot, dočim se fabrikacija skavca tudi za domačo rabo prepoveduje. V zadnjih letih je došlo na trg na milijone hektolitrov kaliza in skavca in to je eden glavnih vzrokov francoske vinske krize. Zakon določa dalje kontrolo nad prodajo cukra. S tem je zadeta sladorna industrija, ki kraljuje na severu in tvori semenišče tzv. zmernega napredka pod vodstvom sladkornega barona Ribota. Iz interesa boja med vinogradniškim jugom in industrijskim severom se bode razvil politični turnir, ker je jug politična domena vladajočega radikalizma in mora radikalizem prav v tem vprašanju braniti svoj politični prestiž.

Preganjanje ruskih in italijanskih socialistov v Franciji. Ob sedanjih reakciji, ki se je vgnezdila v francoski zbornici, se da zasledovati po vseh pravilih izveden komplot policije in nazadnjaškega časopisja proti drugorodnim socialistom, živečim v Franciji. Posebne pozornosti od te strani so deležni ruski in italijanski socialisti. Narodnjasko glasilo »Liberté« ščuje proti »ruskim teroristom«, ki so se zatekli v Pariz, da bi tam »pripravljali bombe za francosko rabo«. V smislu takih hujskajočih člankov postopa policija z ruskimi socialisti. Ne prestane hišne preiskave, klicanje na policijski urad, zasilšavanja itd. in vendar ruski socialisti niso zagrešili niti v Parizu, niti kod drugod kakega terorističnega dejanja. Ruski socialisti sami proglašajo teroristično taktiko za »specifično rusko«, katera v ustavnih državah, kjer se socializem more legalno razvijati, ni upravičena in se ne da izvajati. In končno so se tudi v ruski revoluciji postavili proti terorističnim eksproprijacijam itd. Prav tako neutemeljeno je preganjanje italijanskih socialistov na francoskem jugu. Nedavno tega je bil iz Nizze izgnan italijanski socialist Nanni, tajnik ondotne italijanske organizacije. Motivirali so ta korak s tem, češ, da je Nanni — anarhist. Podobna usoda je zadela tudi sodruga Pelledra, urednika »Riscatta«. Toda persekucije deležni niso samo posamezniki, temveč tudi cele organizacije. Clémenceau je po dvajsetletnem političnem delovanju štel si za glavno zaslug, da je zmerom in povsod trajil misel osebne svobode in gostoljubja nasproti tujim ubežnikom na tleh francoske republike, sedaj pod njegovo vlado pa so taka nasilna dejanja na dnevnem redu.

Domače stvari.

Ljubljansko življenje po volitvah je preklicano veselo in pisava v obeh »merodajnih« dnevnih premeteno rovtarska. Ako je čitateljem, vodilnih listov všeč tisti ton, ki prevlata sedaj v obeh, tedaj naj oblečejo vsi učitelji in profesorji, vsi ki so se mučili z oliko in z vzgojo naroda, črno obleko in naj si posujejo glave s pepelom. Dirka »Slovenca« in »Slovenskega Naroda« za prvo ceno surovosti je tako žalostno znamenje za inteligenco Ljubljane, da bi se človek mehkejšega srca resnično lahko zjokal nad metropolo slovenskega naroda. Vse naloge časnikaštva so pozabljene in uradniki obeh listov si razbijajo glave edino z problemom, kako bi se nasprotnika in njegove pristaše grše opsovalo in opljuvalo. Imena političnih nasprotnikov, se objavlja, da se jih gospodarsko bojkotira, vse človeške slabosti, celo telesne nedostatke se rabi, da bi se protivnika bolj krvavo užalilo. Iz uredništva se razširja ta metoda najsurovejšega boja po mestu, po ulicah, po gostilnah, sredi ceste se klofutajo ljudje in tako se menda pripravljata za »politično izobrazbo ljubljanskega ljudstva«. Ali bode prebivalstvo res večno trpelo ta zistem, ki bi odgovarjal edino maniram iz zapadne Amerike? Ako ne bodo čitatelji sami posegli vmes, tedaj pač ne bode konca ne kraja tej surovosti. Časnikarji so prepričani, da ne ugaja bralcem nič tako, kakor ordinarni napadi in zato jih znašajo brez esprita, brez stila, brez misli na kupe, kot reklamna sredstva. Zdi se nam, da bi bil bojkot, ki ga priporočajo ljubljanski žurnali, najbolj potreben za liste same, ki strupe naše javno življenje. Druge metode, s katero bi se jih odpravilo, res ne vemo. In dokler ne izgine iz časopisja sedaj uzuelni ton, tudi v javnosti in pričakovati ozdravljenja.

Hitri računarji. Hitri računarji — drugo krstno ime jim je: konjekturalni politiki — si belijo glave z bodočo parlamentarno večino. Izpisujejo si številke, seštevajo, odštevajo in razodevajo svojo nevednost in nepoznanje političnih reči. Kot da bi bila sestava večine priprosta računska vaja — vsakdanji posel abecedaja, ki zna gladko deklarirati naštevanko. Osnovno vprašanje se glasi: ali bo imel novi parlament v sebi moči dovolj, da ustvaril logično konsekvenco konstitucionalizma — parlamentarizem. Dosedanji parlament je bil vsled svojega klikovskega rodu, vsled narodne razdrobljenosti in strankarske razcepljenosti slaboten, obsojen na brezpomembnost. Vsa politična inicijativa je bila v rokah uradniških vlad. Zelo jalova in peščena inicijativa! Birokracija je morda čisto dober izvrševalni organ, toda iz kurijalnega parlamenta niso izhajali impulzi in par, ki bi gnal to kolesje državne mehanizma. Po § 14 se je birokratski absolutizem popolnoma osamosvojil od parlamenta; potrkal je na duri parlamenta, kadar mu je voda že zalivala grlo. Splošna politika zadnjih vlad je bila breznačelna in nesistematična, nekako lovljenje se od slučaja do slučaja, brez izrazovitega značaja, brez sleharnega poleta, in je morala vse avstrijsko politično življenje pritirati v plitvino. Razmerje med parlamentom in birokracijo je bilo pri nas ravno nasprotno kot je v parlamentarnih državah. Pri nas parlament ni bil politični organ, temveč čisto navaden stroj za proizvajanje zakonodajalnih izdelkov; in poleg tega stroja je stala uradniška vlada in ga poljubno vrtila. To razmerje potrebuje temeljite premembe. Da se bo izpremenilo, za to nam je porok množestevilna delegacija, ki jo je poslalo v parlament organizovano delavstvo avstrijsko. V kakšni meri se izvede avstrijska parlamentarna reforma, to je seveda odvisno tudi od značajnosti ali neznačajnosti meščanskih strank. Potrebno je, da prevzame ljudski parlament v svoje roke politično usodo avstrijskih narodov. Zato pa je treba trdne in zanesljive večine, ki dela politiko po določenem sistemu. Preden pa se v avstrijskem parlamentu povzpne do trdne večine, se mora doseči medsebojno zblizanje avstrijskih narodov. Zato je smešno govorjenje tistih, ki pravijo, da narodnostno vprašanje ni na dnevnem redu. Narodnostno vprašanje je in ostane na dnevnem redu avstrijske politike toliko časa, dokler ne bode za vse strani zadovoljivo rešeno. Poiskati bi moral parlament formulo, s katero na pravičen način reši to vprašanje. In tu bode stopalo pred drugimi organizovano delavstvo, ki se je že davno postavilo na edino možno stališče narodne ravnopravnosti na podlagi narodne avtonomije; v načelnem pogledu s tem, da je sprejelo narodnostne zahteve brnskega programa, praktično s tem, da je organizovalo svoje narodne stranke na temelju avtonomnega principa. Drug pogoj, da se avstrijski parlament konsolidira, je ustanovitve močnih, enotnih klubov. Že sedaj so zagotovljeni naslednji klubi, katerih vsak bo štel približno po eno šestinko vseh državno-zborskih poslancev: socialno-demokracija, nemško-svobodomiseln, nemško-klerikalni, češki in poljski klub. Nekateri teh klubov bodo seveda slabotni, ker vsebujejo najrazličnejše življe, tako n. pr. češki klub, v katerem bodo sedeli poleg najradikalnejših naprednjakov, klerikalci najtemnejše barve. Najmočnejša kluba v drž. zboru — ne le po številu, temveč po notranji konsolidovanosti in gmočnosti politične volje — bodeta socialno-demokracija in

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

nemško-klerikalni klub; ta dva kluba bodeta tvorila dve jedri za nasprotne si bojne čete v bodočem političnem turnirju. — O večini danes govoriti, pa je prezgodaj. Večin je več mogočih, bodisi na podlagi narodnega, socialnega, političnega in gospodarskega momenta. Vprašanje časa je, kakšno večino si bodo izbrali politični dogodki prihodnosti.

Dalje prihodnjič. In še ni konca! «Narodove» lojtre rastejo zmirom višje, zmirom bolj čudne prikazni se pojavljajo na trhljih klinih, zmirom več glasov, oddanih 14. maja za «črno drhal», kliče slavo Hribarju. Tako na priliko je zvedel strmeča domovina, da žive liberalci celo v Vačah pri Litiji in istotako v Šmartnem, kjer je ob volitvah praznovala svobodna misel take oržije, da je bil klerikalec soglasno izvoljen. Da bi vsaj molčali, zaklenili se v izbe ter si natihom in naskrivoma opirali črni pečat, ki so si ga bili sami pritiskali na čelo! Toda navdušenost jih je pripravila ob vso pamet in s črnim znamenjem oskrunjeni silijo tol-poma na sramotni oder, ki jim ga je postavil duhoviti «Narod». Oder je zmirom širši, lojtre rastejo zmirom višje. Koliko oskrunjenec se bo še pojavilo?

Dalje prihodnjič. Ljudi, ki vodijo v »Slovencu« ljut boj z nedoraslimi dekleti, je treba milo soditi; klofut ne zaslužijo, pač pa sočutja, kajti kaže se zmirom razločnejše, da niso le duševno, temveč tudi telesno perverzni. Tisti, ki je začel ta zanimivi boj talarja s kratkim krilom, je bil seveda pijan. Ampak vsakdo je pričakoval, da se bo človek ščasoma streznil, da ga bo sram neumnosti, ki jo je napravil in da bo skesan obmolnil. Ni ga sram in ni obmolnil; s perverzno slastjo nadaljuje sveti boj za čednost in moralo in kakor vse kaže, ga bo nadaljeval z gnusnosmešno vztrajnostjo obnemoglega pohotneža. Ne sodimo ga pre-hudo, zakaj v evangeliju svetega Lukeža je pisano: Bodite usmiljeni, kakor je naš Oče usmiljen!

Varnost na deželi. Iz mnogih krajev domovine nam poročajo, da je bilo v zadnjih časih zelo slabo poskrbljeno za varstvo telesne svobode in da so se ponekod povrnilo časi rokovnjačev. Dne 14. maja se je v premnogih krajih pripetil tale slučaj: gruča kmetov gre čisto mirno in nič hudega sluteč po slabo nasuti okrajni cesti proti volišču. Nenadoma plane izza grma razbojnik v dolgi, črni obleki, talarju podobni, z belim ovratnikom, kolarju podobnim, in popolnoma obrit. Vse bi razodevalo katoliškega duhovnika, če bi obraz ne bil nekristjanski. Kmete je premotil pobožnjaški habitus razbojnika in tako so mu izročili vse, kar so imeli: glasovnice. Zakaj drugo jim je vzela kanalja že prej. Ko je razbojnik oskrnil glasovnice, se je skril za grm in čakal dalje... Mi pa vprašamo orožništvo na deželi, ali so mu znani ti slučaji? In kaj misli ukreniti proti ljudem, ki si po krivem lastijo habitus katoliškega duhovnika, da lahko ob belem dnevu uganjajo svoj rokovnjaški posel? —

Dostojnost in poštenost. Zmiraj smo povdarjali, da zahtevamo dostojnosti in poštenosti v političnem boju in to zahtevo smo mi najprvi zvesto in dosledno izpolnjevali. Če govorimo odkritosrčno, moramo priznati, da je bilo nekoliko tihe hinavščine v tej naši zahtevi in da je vzrasla iz čuta nezmožnosti. Kdo bi Herodeža preherodil, kdo Lampeta prelampetil, Malovrha premalovršil? Ni bilo mogoče, torej rajši nič! Svojo nezmožnost pa smo občutili posebno hudo v teh poslednjih časih. «Slovenec» je vzdignil golido in — pljusk: gnojnica v obrazu! «Narod», ne bodi len — čof: klofuta na licu! In zdaj gre brez nehanja: pljusk, čof, pljusk, čof... Če vidi človek, s kakšnim navdušenjem se obdeluje dvoje pijancev — kaj mu ostane drugega, kakor da je brez posebnega truda dostojen in pošten, da pusti pijanca na cesti ter gre po svojih potih? —

«Razmeroma močen klub.» Koliko tihe resignacije leži v teh besedah! Dr. Šušteršič pravi, da bo načeloval v državnem zboru «razmeroma močnemu klubu». Kako se je to pred volitvami vse drugače glasilo! Kdor se še spominja na neznosno brutalno baharijo slovenskega papeža izza tistih časov, ko je bil še v dno srca prepričan, da bo stal ves parlament pod strahovladno ogromne klerikalne večine in ko je že stal pred ogledalom ter se priklanjal ekselenci... Kdor se še spominja na tiste lepe čase, tega obide rahlo sočutje. Klerikalna večina, klerikalna vlada, ekselencia in ordni — vse se je zvrnilo v rdeče morje. Ostal je samo še «razmeroma» močen klub s Šušteršičem na čelu in J. Gostinčarjem na hrbtu.

Žrtve klerikalcev. Na Vrhnikih pojde nekaj žensk v zapor, ker so dne 9. maja razgrajale na Kopačevem shodu. Mi ne privoščimo kazni tem ubogim, preslepljenim in zapeljanim ženskam, ker niso vedele, kaj so delale; pač pa bi privoščili eksemplarično kazen tistim brezvestnim ljudem, ki so poznali zakon o svobodnih volitvah in ki so kljub temu na nečuten način hujskali svoje udane nevedne ovčice ter jih srečno privlekli do kazni in ječe! Uboge zaslepljene ženske naj se zahvalijo za svojo usodo tistim antikristom v talarjih, ki so vztrgali in zatajili nauk o krščanski ljubezni ter oskrnili prižnico in spovednico z bogokletnim sovraštvom, s hujskanjem proti svojemu bližnjemu in z obrekovanjem poštenih ljudi.

Sodrug i zaupniki

ki imajo bloke za dnevnik, se opozarjajo, da se najkasneje do vštete 3. junija zglase v upravnistvu »Rdečega Prapora«.

Zunanje organizacije, sodruge in zaupnike, ki še niso odračunali za dnevnik, se naproša, naj to store v najkrajšem času.

Upravnistvo »Rdečega Prapora«.

Dopisi.

V Tržiču na Gorenjskem rogovilijo klerikalci kaj predrzno, odkar je imel tam sodrug dr. Dermota volilni shod. Boje se, da bi se tamkaj res utrdila socialno-demokratska organizacija, zaradi tega poiskujejo na vse pretege, da bi zmešali tržiške sodruge. Tvorničarji, pravijo, so se ustrašili spričo državnoborske volitve. To je indirektna denunciacija, smešenje nas vseh, kakor da bi mi morali vprašati klerikalce, kako naj volimo. Na pričo pozivljamo vse tiste, ki so slišali nas na shodu in potem naj sodijo in primerjajo naj besede sodruga Dermote in pa budalosti, ki jih je pripovedoval kaplan na tistem shodu. Gospod kaplan je vendar čisto naravnost rekel, da delavec sam nima ničesar zahtevati. In to naj bo prijatelj delavstva. No, glede tvorničarjev vsaj mi nimamo nobenih skrbi. Ti so izkušeni možje, iz lastne izkušnje najbrže vedo, da prospeva industrija le tam, kjer so delavske organizacije, zakaj v delavskih organizacijah socialno-demokratskih se delavstvo vzgoji v ponosne ljudi in strokovno izurjene delavce. Naloga tržiških sodrugov bodi zdaj le to, da se ne menijo za zlobno početje klerikalno, marveč gledajo na to, da postanejo sami močni. Naša pot je napredek. To velja tudi za tržiške sodruge.

Socialni pregled.

Konferenca pregledovalcev železniških voz, ki se je vršila v Mariboru 19. maja, je sprejela sledečo resolucijo: konferenca izreka obžalovanje, da je še vedno dobiti tehnične predstojnike, ki določno vedo, pa vendar vedeti nočejo, kakšno odgovorno službo opravljajo pregledovalci voz, da mora vsakdo biti strokovno izurjen, in posedovati precej inteligence, ne da bi prejemal kakršnekoli postranske dohodke. Konferenca izraža trdno upanje, da bode slavna direkcija blagohotno uvaževala na konferenci formulirane želje.

Starostno zavarovanje je eno izmed perečih vprašanj, s katerimi se ima pečati prihodnji avstrijski državni zbor. V Švici so dotični zakon že sklenili, in sicer je o tem glasovalo ljudstvo samo, in ne po svojih zastopnikih. Dne 6. majnika t. l. se je sešlo do 5000 mož v naprednem švicarskem kantonu Glarusu in glasovalo za predloženi zakon ter sklenilo, da se v svrhu starostnega zavarovanja že osnovani fond pomnoži, tako da bi čez nekaj let že mogel začeti delovati. Bogve, koliko časa poteče še v Avstriji in koliko drugih državnih nujnosti, razumi: pušk, kanonov itd., bo treba rešiti, preden bo finančni minister v položaju proglasiti, da državna blagajna tudi delavca lahko žrtvuje nekaj milijonov na leto. — Saj gre samo za delavce!

Zbor avstrijskih državnih uradnikov. Zveza uradniških društev, ki steje 75 društev s 47.764 člani je imela svoj občni zbor. Občni zbor je protestiral proti masreglovanju finančnih uradnikov, ki so politično nastopili proti krščansko-socialnim bogovom. Dalje se je zavzel za moderno službeno pragmatiko, za uvedbo avtomatičnega časovnega avanzmaja in za konverzijo uradniških dolgov. Dalje se je razpravljalo vprašanje uradniških zbornic in ustanovitev uradniške bolnice.

Najnovejše vesti.

Tarnopol, 30. maja. Izvoljen je maloruski socialni demokrat Ostapczuk, 85. socialni demokrat v dunajskem parlamentu.

Dunaj, 30. maja. Pripravljalni odsek nemškega kluba je sklenil, da se dunajski radikalni naprednjaki Kuranda, Hock in Ofner ne sprejmo v skupni klub. Prvi zaradi židovske krvi, drugi, ker je presocialno-demokratski, tretji pa ima oba »greha« nad seboj.

Dunaj, 31. maja. Konferenca železničarskih organizacij se je izrekla, da brez energičnega boja se vzlic danih koncesij ne bo dalo uresničiti opravičenih zahtev. V to svrhu treba pripravljati korakov. Končno je izrazila zaupanje parlamentarnemu zastopstvu delavstva, socialno-demokratski frakciji.

Budimpešta, 30. maja. K ogrskemu trg. ministru Košutu se je podala deputacija malih obrt-

nikov. Nje govornik je razvijal pritožbe malih obrtnikov v jako razburjenem tonu. Trgovski minister mu je segel besedo, rekoč: Kar ste doslej povedali, je od konca do kraja zlagano. Ko je neki krojač izjavil, da ostanejo obrtniki socialisti, mu je Košut odvrnil, da bi moral kot mali obrtnik vedeti za vojaška naročila, ki se oddajajo vseskozi malim obrtnikom. Na to je dotični krojač zaklical: To je tudi prejšnja vlada nam obetala, na kar je minister deputaciji obrnil hrbet in odšel.

Budimpešta, 30. maja. Računski odsek je sklenil povabiti bivšega min. pred. Tiszko k seji, da položi račun za 450.000, ki jih je uporabil v namene dispozičijskega fonda.

Melencze, 30. maja. Na posestvih grofa Csekonicisa je ostavilo okrog 500 poljskih delavcev delo.

Belgrad, 31. maja. Vse vesti o ministrski krizi vsled spora med Pašićem in Vučićem so popolnoma izmišljene.

Kostroma, 31. maja. Orožniška patrolja je iznenadila četo bojne organizacije, ki je imela baš strelne vaje. Ob spopadu z orožjem je več ljudi obležalo mrtvih.

Oldenburg, 30. maja. V bližini se je utrgal oblak, ki je porušil nekaj hiš in razbil ceste proti avstrijski meji.

Pariz, 31. maja. Med nezadovoljnimi vinogradniki se je pojavila ideja gospodarske in administrativne ločitve francoskega juga od severa. S 7. junijem ustavijo davke in začno s pol. štrajkom, če se njih zahtevam ne ugoti.

London, 31. maja. Rothschild se je izjavil napram nekemu časnikarju, da je vzrok padanju vrednostnih papirjev »socialistično gibanje«, ki se širi v angleških, njujorskih in pariških vladnih krogih.

Peterburg, 30. maja. Duma je nadaljevala debato o kmečkem vprašanju. Kadet Rodičev je ostro kritikoval govor Stolipina: vlada pravi, da mora braniti lastniško pravo, toda braniti in varovati ne sme pravice do zlorabljanja.

Peterburg, 30. maja. Notranji minister je dovolil, da se snide junija meseca v Moskvi kongres zemstev, ki se bo pečal z reformo lokalne uprave in z vprašanji o kompetenci zemstev.

Washington, 30. maja. Po uradnem poročilu so vesti o protijaponskih demonstracijah v San Francisku močno pretirane. Kriva je nepazljivost policije.

Simla, 30. maja. Položaj v Indiji se je vsled energičnega nastopa vlade znatno izboljšal; nemiri domačinov so pojenjali.

Hongkong, 30. maja. Rodbino brigadirja v Svatovem so uporniki vjeli in vtopili. Po zatrdilu tamošnje revolucionarne organizacije nemiri niso naperjeni proti tujcem temveč le proti vladi in nje organom. V resnici so pustili uporniki misije v miru, vzlic temu so misijonarji skrivaj zapustili Svatov. Kantonska vlada je odposlala v Svatov vojaštvo, da napravi red.

Raznoterosti.

Sežiganje mrličev v Parizu. Sežigališče na pariškem pokopališču Père-Lachaise obstoji že od leta 1889. Od letnih 60.000 mrličev je bilo 1890 sežganih 121, 1896 371. Mrlič prihajajo večidel iz dežele, ker so formalnosti v Parizu tako izredno preproste. V 48 urah je vse pri kraju in pepel, v poštni zavoj shranjen, že na povratku domov. Sežiganje se vrši ob vročini 1600 stopinj.

Okrajna organizacija jugoslovanske soc.-demokrat. stranke v Trstu.

V nedeljo, dne 2. junija 1907, priredi ob 10. uri zjutraj v delavskem domu, ul. Boschetto 5., II. nadstr. (velika dvorana)

okrajno konferenco

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo preteklih volitev in njene posledice;
2. Organizacija in nadaljno delo;
3. Volitev odborov in političnega odseka;
4. Slučajnosti.

Ozirajoč se na važnost dnevnega reda in na moment, v katerem se nahaja stranka v Trstu, se pozivlja sodruge, da se te konference udeleže v mnogobrojnem številu.

Vstopnice se dobiva vsak večer v delav. domu, I. nadstr. (pekovska soba), od 8. do 10. ure.

V Trstu, dne 29. maja 1907.

Politični odbor.

Razglas.

Načelnštvo okrajne bolniške blagajne v Zagorju naznanja vsem članom in delodajalcem, da se bodo nove volitve delegatov in zastopnikov za dobo dveh let vršile za Zagorje in okolico dne 2. junija t. l. od 9.—11. ure za člane, od 11.—12. ure dopoldne za delodajalce v gostilni gospoda Antona Jana v Zagorju.

Za Litijo in okolico, kakor za sodni okraj Višnja gora se vrše volitve dne 4. junija t. l., in sicer od 9.—10. ure dopoldan za člane in od 10.—11. ure za delodajalce v gostilni gospoda pl. Wurzbacha v Litiji.

Delavci iz Zagorja in okolice volijo 32 delegatov, delodajalci pa 10 zastopnikov.

Delavci iz Litije in okolice in iz sodnega okraja volijo skupaj 10 delegatov in delodajalci pa 10 zastopnikov.

Zagorje, dne 22. majnika 1907.

M. Čobal
načelnik.

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko
Pošilja se samo, ako se z naročilom
obenem vpošlje dotični znesek.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne
prave je izvrševalni odbor založil krasno

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
"	100 "	5 " 75 "
"	500 "	23 " 75 "
"	1000 "	40 " — "

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega
Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.
Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—49

Thierryev centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastonj in franko.

Kaj hočejo socialni demokracije

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za poli-
tično življenje, je, da se seznani s težnjami
in zahtevami socialne demokracije. Cena
brošuri, ki obsega tudi narodnostni pro-
gram avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za
četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapiskov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih
zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov
spomenik, obsejajoča 48 strani, z lepim
ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer
franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja,
predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju
Prešernovega spomenika v Ljubljani, po
40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapiskov“
v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; po-
slovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin.,
po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po
pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust
po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izvodi po 10
v se dobiva
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta;
Franzot, dr. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra
cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg;
Sešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg;
Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, šte-
vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske
ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. —
Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lav-
rencič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik,
tobakarna — Gorizia: Krebelj Peter, Kapucinske
ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Ri-
cardo Camera, Corso 16.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu delavcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
moderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu
in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano
izborna pivo v sodnih steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855. Stevilka telefona 210.